

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
határozata**

Az ügy száma: Jpe.II.60.028/2023/8.

A felperes: a felperes neve
(a felperes címe)

A felperes képviselője: KPM Ügyvédi Iroda
(a felperes képviselőjének címe, eljáró ügyvéd: Dr. Petrovics Bálint)

Az alperesek: az I. rendű alperes neve
(az I. rendű alperes címe)
a II. rendű alperes neve
(a II. rendű alperes címe)

Az alperesek képviselője: Bihari Ügyvédi Iroda
(az alperesek képviselőjének címe, eljáró ügyvéd: Dr. Bihari Krisztina)

A per tárgya: kölcsöntartozás megfizetése

A jogegységi panaszt előterjesztő fél: a felperes

A jogegységi panasszal támadott határozat:
Gfv.30.018/2023/2. számú végzés

Rendelkező rész

A Kúria a panasszal támadott határozatot hatályon kívül helyezi, és a Kúria eljárt tanácsát a felülvizsgálati eljárás lefolytatására utasítja.

A panasz elbírálásával összefüggésben felmerült költséget az állam viseli.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] A beolvadás folytán megszűnt a kölcsönadó neve kölcsönadó és az I. rendű alperes adós között 2008. szeptember 30-án deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Az adós kötelezettsége teljesítéséért a II. rendű alperes kezességet vállalt. A kölcsönadó jogutódja, a jogutód neve 2015. október 28-án a kölcsönszerződést felmondta, majd 2016. december 8-án a fennálló követelését a felperesre engedményezte. A jogutód neve mint jogátruházó és a felperes mint jogszerző a jelen jogegységi panasz eljárás alapjául szolgáló per másodfokú eljárása alatt, 2022. március 16-án az engedményezési szerződés kiegészítéseként megállapodást kötöttek, amelyben rögzítették: szerződéskötési szándékuk kiterjedt arra is, hogy az adott jogviszonyokkal kapcsolatos követelések teljes egészében átruházásra kerüljenek az engedményes javára jogcímtől függetlenül (3. pont). Megállapodtak abban,

hogy a kölcsönszerződések tekintetében az engedményező/jogátruházó az engedményesre/jogszerzőre átruházza az érvénytelenség jogkövetkezményeinek érvényesítésére vonatkozó jogát, valamint a kötelezettekkel szembeni – bármely jogcímen érvényesíthető – követelése igényérvényesítési jogát. Egyidejűleg a kölcsönügyletből eredő követelések engedményezésére vonatkozó szándékukat megerősítik, és az engedményező az engedményesre átruházza, jelen okirat aláírásával engedményezi a kölcsönszerződések érvénytelensége alapján a kötelezettekkel szemben bármely jogcímen érvényesíthető valamennyi követelését (4. pont).

[2] Keresetében a felperes elsődlegesen a kölcsönszerződés teljesítéseként 2.292.530 forint és kamatai egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket. Másodlagosan a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte azzal, hogy ennek eredményeként a bíróság az alpereseket egyetemleges marasztalja 2.292.530 forintban és kamataiban. Az alperesek a kereset elutasítását kérték. A kölcsönszerződés érvénytelenségét állították, továbbá a felperes keresetösségi joga hiányára hivatkoztak.

[3] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, indokolása szerint a kölcsönszerződés érvénytelen. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint a Kúria Gfv.30.087/2021/7. számú ítéletében – amelytől eltérni nem kíván – egyértelműen állást foglalt abban a jogkérdésben, hogy a pénzügyi kölcsönszerződés engedményese – az engedményezési szerződés erre vonatkozó konkrét rendelkezése hiányában, kizárólag a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) alapján – nem jogosult a bírósági ítélettel jogerősen érvénytelenné nyilvánított kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérni, és a kötelezettel szemben az engedményezett tartozást ezen a jogcímen követelni. Utalt a BH 2001.335. számú jogesetben foglaltakra is, amely szerint a régi Ptk. 328. § (1) bekezdése alapján a jogosult szerződéssel csak a követelését ruházhatja át. A követelés szolgáltatásra irányul, a szolgáltatás jogosultjának személyében következik be alanyváltozás. A szerződés érvénytelenségének megállapításához fűződő jogi érdek nem engedményezhető. A kifejtettek folytán önmagában a követelés engedményezése alapján a felperes a szerződés érvényessé nyilvánítását nem kérheti.

[4] A másodfokú bíróság vizsgálta, hogy az eljárása során csatolt megállapodás a felperes keresetösségi jogát megalapozza-e. Rögzítette, hogy a régi Ptk. a szerződésátruházás jogintézményét nem szabályozta, azonban egyes jogviszonyok esetében az adott jogviszonyra vonatkozó speciális szabályozást elismerte, illetve biztosította a szerződéses pozíció átruházásának lehetőségét. A bírói gyakorlat ezen túlmenően is elfogadta a régi Ptk. alkalmazása során a szerződési szabadság elvéből [rég Ptk. 200. § (1) bekezdés] kiindulva, hogy a szerződésből kilépő, a szerződésbe belépő és a szerződésben maradó fél háromoldalú megállapodásával a szerződési pozíció átruházható, ekként a szerződés bármely alanyának személyében történhet alanyváltozás. Az adott esetben azonban az adós hozzájárulása nélkül szerződésátruházás nem jöhetett létre, egyebekben arra a felperes sem hivatkozott. A másodfokú bíróság álláspontja szerint továbbá a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének levonása iránti jog a régi Ptk. alkalmazási körében erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában nem minősül forgalomképes jognak, így önállóan, a szerződéses pozícióban történő alanyváltozás hiányában nem átruházható.

[5] A másodfokú bíróság megjegyezte továbbá, hogy a Kúria előtt folyamatban volt Gfv.30.087/2021/7. számú per és jelen ügy tényállása eltérő, azon ügyben a felek jogátruházó szerződést nem csatoltak. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság álláspontja szerint jelen döntés a Kúria Gfv.30.087/2021/7. számú ítéletétől nem tért el, az eltérést ezért nem kellett indokolnia.

[6] Mindezek alapján megállapította, hogy a felperes – mint a felperesi jogelőd és az I. rendű alperes között létrejött kölcsönszerződésen kívülálló harmadik személy – sem az engedményezési szerződés, sem az azt kiegészítő jogátruházási szerződés, sem a régi Ptk. 234. § (1) bekezdése alapján nem jogosult arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását közvetlenül a kötelezettel szemben kérje, az igény érvényesítésére keresetösségi joggal nem rendelkezik.

[7] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a keresetének helytadó határozat meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Egyidejűleg felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja alapján, továbbá a 409. § (3) bekezdésre utalással. Ez utóbbi hivatkozásával összefüggésben állította, hogy a másodfokú bíróság indokolás nélkül eltért a Kúria BH 2022.158. számon megjelent Gfv.30.087/2021/7. számú és a Gfv.30.183/2021/4. számú egyedi ügyben hozott döntéseitől. Ezek elvi tartalmukban úgy foglaltak állást, hogy a szerződésben nem részes felperest abban az esetben illeti meg a más személyek között létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetén az érvényessé nyilvánítás kérelmezésének a joga, amennyiben jogelődje ezen jogát egy kifejezetten erre irányuló jogátruházási megállapodásban átruházza rá. Jelen perben ugyanakkor a másodfokú bíróságnak az volt az álláspontja, hogy a felperest nem illette meg a keresetösségi jog annak ellenére, hogy sor került jogátruházásra.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[8] A Kúria a Gfv.30.018/2023/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.

[9] Indokolása szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet mindenekelőtt abból a szempontból vizsgálta, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér-e a felperes által megjelölt, közzétett kúriai határozatokban foglaltaktól, mert ebben az esetben – eltérően az engedélyezés további okaitól – a kérelem teljesítése nem mérlegelhető, a Kúria a felülvizsgálatot köteles engedélyezni [Pp. 409. § (3) bekezdés].

[10] A felperes ezen engedélyezési ok kapcsán a Kúria Gfv.30.087/2021/7. és Gfv.30.183/2021/4. számon közzétett eseti döntéseinek az elvi tartalomként kiemelt részében kifejtettektől való eltérésre hivatkozott. Ezek a kiemelt részek rögzítették: „Az engedményezésnél különbséget kell tenni a követeléshez kapcsolódó és a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok között. Az előbbieket átszállnak a követelés átruházásával együtt, az utóbbiak – ideértve az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeivel kapcsolatos jognyilatkozatot is – viszont csak egy kifejezetten erre irányuló, jogátruházó szerződéssel kerülhetnek az engedményezéshez.”

[11] A Kúria ítélező tanácsa szerint a jogerős ítélet a fentiekkel ellentétes olyan megállapítást, amely szerint a szerződő feleken kívülálló harmadik személy, így az engedményes, jogátruházási szerződés megkötése esetén sem jogosult a mások közötti szerződés érvénytelensége folytán az érvénytelenség jogkövetkezménye levonása iránti kereset előterjesztésére, nem tartalmaz. A másodfokú bíróság ítélete kizárólag az adott tényállás mellett és a felperes vonatkozásában mondta ki a keresetösségi jog hiányát, amely megállapítása a perben csatolt, 2022. március 16-án kelt teljes bizonyító erejű, elektronikus okiratba foglalt megállapodás vizsgálatán és értelmezésén alapult. Döntését arra alapította, hogy a követelés engedményezésére és a szerződésből eredő jog átruházására is a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 50. § (1) bekezdése alapján a régi Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. A régi Ptk. alapján pedig arra az álláspontra helyezkedett, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása iránti jog a felperest a

jogutód neve-vel kötött kétoldalú megállapodással nem, csak az adós által is aláírt, teljes alanyváltozást eredményező háromoldalú megállapodással illelheti meg. Figyelemmel volt arra is, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása iránti jog a régi Ptk. alapján forgalomképtelen, önállóan – szerződéspozícióban történt alanyváltozás hiányában – nem ruházható át. A felperes által megjelölt kúriai határozatok alapját képező eljárásokban a felek jogátruházási szerződést nem csatoltak, így a másodfokú bíróság ítéleti döntésének alapját képező azon jogkérdésben, hogy a Ptk. hatályba lépését követően a régi Ptk. hatálya alatt létrejött szerződésből származó jogosultság forgalomképes-e, az átruházható-e, és ha igen, arra két- vagy háromoldalú megállapodással van-e mód, a Kúria a hivatkozott határozatokban nem foglalt állást. A jelen ügy által felvetett jogkérdés tehát eltért a Kúria Gfv.30.087/2021/7. és Gfv.30.183/2021/4. számú határozatainak tárgyát képező jogkérdéstől, így a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján a felülvizsgálat nem volt engedélyezhető.

[12] A határozat indokolásában a Kúria a felülvizsgálat engedélyezésének további indokait érintően kifejtette: a Pp. 409. § (2) bekezdés *a)* pont első fordulatra és *b)* pontjára alapított kérelmek esetében a Kúria a felülvizsgálatot csak akkor engedélyezi, ha az adott jogkérdésben korábban még nem foglalt állást közzétett ítélezési gyakorlatában. Adott esetben a megjelölt további engedélyezési okokkal összefüggésben felvetett jogkérdésekben a Kúria már állást foglalt, ezért engedélyezésnek nem volt helye.

[13] A támadott határozat elvi tartalmának II. pontja értelmében nincs helye engedélyezésnek a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt, ha a jogerős ítélet nem azt a jogkérdést bírálta el, mint a Kúria hivatkozott határozata.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű felek nyilatkozata

[14] A Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzésével szemben a felperes nyújtott be jogegységi panaszt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdése alapján. Kérte a támadott határozat hatályon kívül helyezését, és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását a Bszi. 41/D. § (1) bekezdés *c)* pontjára utalással. A panaszos szerint a Kúria ítélező tanácsa a felülvizsgálat megengedhetősége tárgyában hozott döntésében jogkérdésben eltért a Kúria Gfv.30.087/2021/7. és a Gfv.30.183/2021/4. számú ítéleteitől, amire felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott, de a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést nem orvosolta. A panasz jogi indokolásában hivatkozott a Gfv.30.156/2023/4. számú kúriai határozatra is.

[15] A panaszos jogi álláspontja értelmében a támadott és a hivatkozott kúriai határozatok tényállása maradéktalanul megegyezik: mindegyik esetben a felperes a régi Ptk. hatálya alá tartozó jogviszonyból eredő követelést érvényesít a perben, engedményesként kéri a kölcsönszerződés érvénytelensége jogkövetkezményének levonását. A „precedenserejű” döntésekben a Kúria kimondta, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló jog a felperest engedményesi minőségére alapítottnak nem illeti meg, ilyen joggal és így keresetösségi joggal csupán egy kifejezetten erre irányuló jogátruházási megállapodás megkötése útján rendelkezhet. Jelen ügy tényállása annyi többletelemet tartalmaz, hogy a felperes és a II. rendű alperes – éppen a Kúria „precedenserejű” döntéséhez igazodva – jogátruházási megállapodást kötött, amely alapján a felperes a Kúria elvi jelentőségű döntései értelmében már rendelkezik keresetösségi joggal.

[16] A panaszos a határozatokkal elbírált jogkérdést azonosnak minősítette. A Kúria korábbi közzétett döntéseiben elvi éllel rögzítette, hogy jogátruházás útján van mód az érvénytelen szerződésből származó jogosultság átruházására, így az szükségszerűen jelenti azt is, hogy ezen jog forgalomképes és átruházható, hiszen e jogok az engedményeshez „kerülhetnek”. A Kúria azt is rögzítette, hogy erre egy kifejezetten erre irányuló jogátruházási megállapodással van mód. A referenciahatározatokban tehát a Kúria sem tett különbséget a tekintetben, hogy mely Polgári Törvénykönyv hatálya alatt van vagy nincs mód jogátruházási

megállapodás megkötésére: a jogkérdést generálisan vizsgálta, ugyanakkor a jelen perbeli és a hivatkozott korábbi esetekkel egyezően a régi Ptk. alkalmazására került sor. A „precedenserejű” döntésekben a Kúria a régi Ptk. engedményezésre vonatkozó szabályait elemezte, így jutott arra a következtetésre, hogy a kérdéses jogok az engedményezéssel nem, csupán egy erre irányuló jogátruházással szállnak át. A „precedensképes” határozatokban tehát a Kúria a régi Ptk. alkalmazásával mondta ki, hogy kifejezetten erre irányuló jogátruházási megállapodás szükséges az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló jog átszállásához, míg jelen perben ugyanazon régi Ptk. alkalmazásával ugyanazon tényállásra alapítottan jutott a jogerős ítélet eltérő következtetésre, a Kúria ennek ellenére nem látta azonosnak a jogkérdést és nem engedélyezte a felülvizsgálatot. Mivel azonban a korábbi közzétett döntések és jelen ügy jogkérdése azonos, a jogerős ítélet pedig jogkérdésben eltért a korábbi kúriai döntésektől, ezért a felülvizsgálat engedélyezésének lett volna helye. Állította továbbá, hogy a jogkérdésben való eltérés nem volt indokolt.

[17] A panaszos bejelentette, hogy tudomása szerint a Kúria a jelen ügyben is felmerülő jogkérdésben jogegységi eljárást kezdeményezett, mert a Gfv.30.423/2022. számon folyamatban lévő felülvizsgálati ügyben el kíván térni a jelen jogegységi panasz eljárásban vizsgálandó referenciahatározatoktól.

[18] Az ellenérdekű felek a jogegységi panaszra tett nyilatkozatukban annak visszautasítását indítványozták.

[19] Álláspontjuk szerint a felperes a panaszban újra előadja a felülvizsgálati kérelmét, holott a jelen eljárásban jelentőséggel bíró jogkérdésről a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. és Jpe.IV.60.034/2022/5. számú jogegységi hatályú határozatában már döntött, ezért kizárt a panasz befogadása. Valójában a felperes újra jogi érdeke alapján követelésvásárlóként terjesztett elő jogegységi panaszt annak ellenére, hogy az alapeljárásban mindkét jogcímre és mindkét általa becsatolt szerződésre – így követelésvásárlásra és jogátruházásra is – egyszerre hivatkozott. A módosított Bszi. viszont csak az ítélezési gyakorlat egységességének helyreállítása, vagy a már meghozott, korábbi jogegységi határozat megváltoztatása, hatályon kívül helyezése érdekében teszi lehetővé és szükségessé az eljárás megindítását. Ezzel összefüggésben utaltak a Jpe.IV.60.034/2022/5. számú határozatra, amelyben a Kúria a Szegedi Ítéltábla és a Pécsi Ítéltábla elnöke által kezdeményezett előzetes döntéshozatali indítványt – azonos jogkérdés mellett – visszautasította. Hangsúlyozták, a jogegységi helyzet elsősorban a konkrét ügyekkel kapcsolatban vizsgálható abban az esetben, ha a Kúria ugyanabban a jogkérdésben egymástól eltérő elvi döntést hozott.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[20] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a jogegységi panaszt befogadta. E döntését nem zárta ki a Jogegységi Panasz Tanács korábban meghozott és az ellenérdekű felek által hivatkozott Jpe.IV.60.034/2022/5. számú határozata: az előzetes döntéshozatali indítványt visszautasító végzés szerint ugyanis a Kúria – tartalma szerint – a joggyakorlat továbbfejlesztése céljából kezdeményezett jogegységi eljárás lefolytatására nem látott lehetőséget jogszabályi felhatalmazás hiányában, de annak nem látta akadályát, hogy a jövőben konkrét ügyek kapcsán felmerülő jogkérdésekben felülvizsgálati eljárás megindulását követően az egységes joggyakorlat kialakítását a megfelelő eljárásokban elvégezze {lásd Jpe.IV.60.034/2022/5. számú végzés [11]-[12] bekezdése}. Jelen eljárásban ezért a jogegységi panaszt a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére figyelemmel kellett vizsgálni, mivel a panaszos a felülvizsgálati kérelmében és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében már hivatkozott a Kúria jogegységi panaszban megjelölt Gfv.30.087/2021/7. számú és Gfv.30.183/2021/4. számú közzétett határozataira. A Gfv.30.156/2023/4. számú határozatra ilyen korábbi hivatkozás nincs, ezért e határozat nem képezte jelen eljárásban a vizsgálat tárgyát.

[21] A panaszos az adott esetben két „precedensértékű” kúriai ítélet és támadott határozatként a felülvizsgálatot megtagadó, a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet ily módon elbíráló végzés összevetését kérte. Ez utóbbi határozat indokolása rögzítette: a Kúria vizsgálta, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér-e a felperes által megjelölt, közzétett kúriai határozatoktól, mert ebben az esetben a kérelem teljesítése nem mérlegelhető. Erre figyelemmel, ha a Kúria ítélező tanácsa a jogkérdésben való eltérést a felülvizsgálattal támadott jogerős ítélet és a referenciahatározatok között nem észleli, ezzel maga is eltér jogkérdésben a referenciahatározatoktól, így vizsgálni kell az eltérés indokoltságát a Bszi. 41/D. § (2) bekezdésére tekintettel.

[22] A Kúria ítélező tanácsa részletesen kifejtette, hogy a referenciahatározatok miért nem alapozzák meg a felülvizsgálat Pp. 409. § (3) bekezdés szerinti engedélyezését {a támadott határozat indokolásának [27]-[28] bekezdései}. Utalt arra, hogy a másodfokú bíróság az adott tényállás mellett, a perben csatolt jogátruházási szerződés értelmezése alapján vonta le következtetéseit, továbbá a perben releváns jogkérdésekre a hivatkozott határozatok nem válaszolnak, így a jogkérdések nem azonosak. A jogegységi panasszal támadott határozat indokolása alapján a felülvizsgálni kért jogerős ítélet által felvetett jogkérdés pedig úgy összegezhető, hogy egyrészt a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek bíróság által történő levonása követelésére való jog átruházható-e; másrészt ha igen, az átruházásra van-e lehetőség kétoldalú jogátruházó szerződéssel vagy ehhez háromoldalú megállapodásra van szükség. Mindezekre tekintettel a jelen eljárásban azt kellett vizsgálni, hogy a jogerős ítélet és a referenciahatározatok azonos jogkérdésben foglaltak-e állást, van-e jogkérdésben eltérés közöttük, s ekként a Kúria eljáró tanácsa azzal, hogy nem észlelt ilyen eltérést, jogkérdésben indokolatlan eltérést megvalósított-e.

[23] A Jogegységi Panasz Tanács állásfoglalásához először a felülvizsgálni kért jogerős ítélet és a referenciahatározatok összehasonlíthatóságát kellett értékelni. Az ügyazonosság kérdésében a tényállásbeli és jogi háttérből kellett kiindulni, figyelembe véve a kereseti és felülvizsgálati kérelemhez kötöttségre tekintettel az érintett ügyekben előterjesztett kérelmeket és az ügy tárgyát is.

[24] Jelen esetben mind a felülvizsgálattal érintett jogerős ítélettel, mind a hivatkozott határozatokkal elbírált ügyekben a felperes mint engedményes a követelése alapjául szolgáló, a jogelődje által az adóssal megkötött kölcsönszerződés érvénytelensége folytán – az érvénytelenség jogkövetkezményei levonása körében – e szerződés érvényessé nyilvánítását, ennek eredményeként pedig az adós marasztalását kérte. A referenciahatározatok alapjául szolgáló ügyekben jogátruházó szerződést a felek nem csatoltak, míg a jelen eljárásban vizsgált ügyben igen. Ennek azonban nem volt jelentősége, mert a Kúria a referenciahatározatokban az engedményezéssel összefüggő elvi kérdésként, általánosságban foglalt állást a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek levonása körében érvényesített jog jogátruházó szerződéssel való átruházhatóságáról. Ehhez képest a kölcsönszerződés érvénytelensége folytán az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásához kapcsolódó jog átruházhatósága, annak módja, a szerződés egészéhez kapcsolódó jogoknak az engedményesre történő, jogátruházó szerződéssel való átruházhatósága mindegyik bírósági eljárásnak tárgya volt. Erre tekintettel az ügyekben a jogkérdés nem volt eltérő még akkor sem, ha a hivatkozott korábbi döntések konkrétan megjelölt jogszabályi alapját alapvetően a régi Ptk. engedményezésre vonatkozó szabályai képezték. Ennek oka azonban az, hogy a régi Ptk. még nem tartalmazott rendelkezést a hatályos Ptk.-ban már szabályozott jogátruházásról (Ptk. 6:202. §), valamint a szerződésátruházásról (Ptk. 6:208. §). Így csupán a régi Ptk. diszpozitivitásából és a szerződési szabadság elvéből, továbbá ezek bírói gyakorlatából következik a

referenciahatározatok által kimondott elvi tétel. Ez azonban nem volt akadálya az adott jogkérdésben való állásfoglalásnak. Az ügyszabotosság tehát megállapítható.

[25] A jogkérdésben eltérés vizsgálatához a Jogegységi Panasztanács először áttekintette a referenciahatározatok tartalmát a felmerült jogkérdések megítélése vonatkozásában. A Kúria Gfv.30.183/2021/4. számú és Gfv.30.087/2021/7. számú ítéleteiben a felülvizsgálati kérelmekre figyelemmel, a régi Ptk. rendelkezéseinek értelmezése alapján úgy határozott, hogy az engedményes kizárólag a régi Ptk. engedményezésre vonatkozó szabályai alapján nem jogosult az érvénytelen kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérni. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok a régi Ptk. alapján nem, csak egy kifejezetten erre irányuló, jogátruházó szerződéssel kerülhetnek az engedményeshez. Véggkövetkeztetése szerint az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jog szükségszerűen a szerződés egészéhez és nem az abból eredő követeléshez kapcsolódó jog, ezért az – az engedményezési szerződés erre vonatkozó kifejezett rendelkezése hiányában – a régi Ptk. alapján nem száll át az engedményesre. Mindkét referenciahatározat a döntés elvi tartalmaként – többek közt – kimondta, hogy engedményezésnél a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok – ideértve az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeivel kapcsolatos jognyilatkozatot is – csak egy kifejezetten erre irányuló, jogátruházó szerződéssel kerülhetnek az engedményeshez.

[26] A felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítélet az ügyben csatolt jogátruházó szerződés értelmezésén túl a perben vizsgált jog átruházhatóságát illetően jogi érvei között általános érvennyel kiemelte, hogy a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének levonása iránti jog a régi Ptk. alkalmazási körében, erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában nem minősül forgalomképes jognak, így önállóan, a szerződéses pozícióban történő alanyváltozás hiányában nem átruházható.

[27] A fentiekből az tűnik ki, hogy a jogerős ítélet szerint a régi Ptk. alkalmazási körébe tartozóan a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek levonásához kapcsolódó jog átruházása kizárólag háromoldalú szerződésátruházással képzelhető el, hiszen a szerződéses pozícióban való alanyváltozásra csak ebben az esetben kerül sor. Így a jogerős ítélet eltér a referenciahatározatoktól, amelyek tartalmából viszont az következik, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonására vonatkozó rendelkezési jog az engedményezési szerződéshez kapcsolódó jogátruházási szerződéssel (azaz kétoldalú megállapodással) átruházható. A jogerős ítélet tehát a referenciahatározatoknak azt az álláspontját, miszerint a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek bíróság által történő levonása követelésére való jog az engedményezéssel összefüggésben – erre tekintettel az engedményező és az engedményes által – megkötött jogátruházó szerződéssel átruházható, nem fogadta el; az átruházhatóságot a régi Ptk. alkalmazási körében csak az adós hozzájárulásával, vagyis háromoldalú megállapodással tartotta lehetségesnek. A közzétett kúriai határozatoktól jogkérdésben való eltérés ezért a jogerős ítélet vonatkozásában megállapítható.

[28] A panaszos már jelen eljárás megindításakor utalt arra, hogy az általa megválaszolni kért jogkérdésekben jogegységi eljárás van folyamatban. Időközben a Kúria meghozta 10/2024. JEH (Jpe.III.60.037/2023/13.) szám alatti jogegységi határozatát, amely nem a jelen eljárásban vizsgált jogkérdésekben döntött ugyan, de annak indokolása [95] és [96] bekezdéseiben a jelen alapügyben, így a jogerős ítélet alapján is felmerülő több jogértelmezési kérdésben állást foglalt. A támadott végzés meghozatalát követően továbbá több közzétett kúriai határozat is megerősítette a jelen ügyben hivatkozott határozatok fentiek szerint értelmezendő álláspontját (Gfv.30.213/2023/4., Gfv.30.254/2024/3. és Gfv.30.256/2024/6.). Az utóbb hozott határozatok már elvi tartalmukban is egyértelműen rögzítik: nincs akadálya annak, hogy egy a régi Ptk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére az engedményezési szerződés felei utóbb olyan jogátruházó

szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is.

[29] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a Kúria támadott határozatot hozó tanácsa nem észlelte, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a hivatkozott határozatoktól, ezért a Pp. 409. § (3) bekezdésében foglaltak ellenére a felülvizsgálatot a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés okán nem engedélyezte, ezzel az eltéréssel okozott jogsértést – a felülvizsgálat engedélyezése körében – nem orvosolta. A Jogegységi Panasz Tanács a fent ismertetett egységes kúriai gyakorlatra figyelemmel az eltérést indokolatlannak találta, ezért az ítélkező tanács részéről a jogkérdésben való nem indokolt eltérést megállapította; ennek következtében a Bszi. 41/D. § (2) bekezdése alapján a panasszal támadott határozatot hatályon kívül helyezte, és a Kúriát a felülvizsgálati eljárás lefolytatására utasította.

Elvi tartalom

[30] Megalapozott a jogegységi panasz, ha a Kúria ítélkező tanácsa a felülvizsgálatot azért tagadta meg, mert nem észlelte a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítélet és a referenciahatározatok közötti jogkérdésben való eltérést, emiatt az eltéréssel okozott jogsértést nem orvosolta.

Záró rész

[31] A Bszi. 41/D. § (4) bekezdése alapján a panasz elbírálásával összefüggésben felmerült költséget, így a megfizetett illetéket az állam viseli, ezért a panaszos az általa átutalással megfizetett 229.253 (kétszázhuszonkilencezer-kétszázötvenhárom) forint illeték visszatérítését az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 80. § (1) bekezdés i) pontja és 81. § (2) bekezdése alapján a székhelye szerint illetékes állami adóhatóságtól kérheti.

[32] A panaszos a jogegységi panasz eljárásra költséget nem igényelt, ezért a Kúriának erről rendelkeznie nem kellett.

[33] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. április 14.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Klára s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vítál-Eigner Beáta s.k. bíró